

НАУКОВІ ШКОЛИ КАФЕДРИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ЕКОНОМІКИ ФАРМАЦІЇ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Розвитку наукових управлінсько-економічних шкіл кафедри передувало викладання доктором **Яном Поратинський** у 1930-39 рр. першої фармацевтичної організаційної дисципліни – «Законодавство та історія фармації», а потім в 1940-44 рр. – доктором **Гельмутом Фанзеловим** навчальної дисципліни «Організація аптекарства та аптечне законодавство».

З 1948-49 н.р. в учбову програму введений навчальний курс «Організація фармацевтичної справи», викладання якого проводилось на кафедрі охорони здоров'я під керівництвом **Поліни Ярової**, а з 1954 р. – провізора **Леоніда Крилова**, який доклав багато зусиль до налагодження навчального процесу і створення музею організації фармацевтичної справи, ним було зібрано понад 500 важливих і цікавих експонатів, які надалі були передані в аптеку-музей у Львові.

19 вересня 1964 р. було створено окрему кафедру організації фармацевтичної справи і медичного товарознавства, яку у 1965 р. було перейменовано в «Кафедру економіки і організації фармацевтичної справи» (1966 р.), пізніше – «Кафедру організації і економіки фармації». Першим завідувачем кафедри була доцент **Софія Воскобойнік**, яка у 1949 р за керівництва професора Юрія Петровського захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фармацевтичних наук «Вивчення діючих основ рослинних жовчогінних».

Науково-дослідна робота, передусім, стосувалася історичного вивчення розвитку аптечної справи у м. Львові та області (Неоніла Сінгалевич), застосування у фармації, зокрема, в науковій організації праці, методу сітьового планування (Борис Парновський, С. Воскобойник), а також визначення основних шляхів, форм і методів подальшого вдосконалення забезпечення лікарськими засобами (ЛЗ) населення Львівщини з позиції організаційно-економічних перспектив розвитку аптечного господарства, зокрема, планування потреби в ЛЗ (Петро Кураш), вивчення умов зберігання предметів догляду і перев'язувальних матеріалів (С. Воскобойник).

У 1968 р. кафедру очолив провідний діяч вітчизняної фармації, доктор фармацевтичних наук, професор **Роман Піняжко**, який у 1958 р. за керівництва доцента Григорія Карпенка і професора Миколи Туркевича захистив дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня кандидата фармацевтичних наук «Дослідження стабільності пеніциліну й антибіотиків тетрациклінового ряду», а в 1966 р. – під керівництвом професорів М. Туркевича і Василя Крамаренка докторську дисертацію на тему «Дослідження в галузі використання УФ–спектрометрії у фармацевтичному аналізі».

Під керівництвом Р. Піняжка кафедра стала одним з передових наукових та освітніх центрів з організації та економіки фармації в Радянському Союзі. Він є першим доктором фармацевтичних наук в Україні та колишньому СРСР, який здійснив істотний системний і стратегічний внесок у формування та розвиток однієї із найважливіших профільних фармацевтичних наукових дисциплін – організації та економіки фармації.

Під керівництвом Р. Піняжка захищені одна докторська і тринадцять кандидатських дисертацій. Результати плідної наукової діяльності Р. Піняжка та його учнів широко відомі в Україні та за її межами не тільки колегам, які високо цінують їх за оригінальність та ґрунтовність, а й широкому загалу фармацевтичних фахівців.

Стрижневою проблематикою наукової школи професора Р. Піняжка було використання УФ-спектрофотометрії у фармацевтичному аналізі, а також розробка теоретичних і методологічних засад системно-стратегічного супроводу управління фармацевтичною системою на різних функціональних та територіальних її рівнях. Результати діяльності професора Р. Піняжка та його учнів:

- теоретичне обґрунтування та практичне використання методів УФ-спектрофотометрії у фармацевтичному аналізі;

- систематизація керівних матеріалів з організації фармацевтичної діяльності;

- оптимізація прогнозування потреби ЛЗ та організації фармацевтичного забезпечення в областях з динамічним перерозподілом населення;

- удосконалення роботи аптечних управлінь Української РСР, зокрема в частині системного аналізу контрольно-аналітичних лабораторій і фармацевтичних кадрів;

- розвідка в галузі теорії й практики фармацевтичної інформації, зокрема обґрунтування перспективності використання ЕОМ на кількох рівнях: фармацевт – лікар, фармацевт – хворий, фармацевт – виробництво, а також важливість створення центрів фармацевтичної інформації, оснащених ЕОМ;

- ініціювання створення автоматизованої системи управління фармацевтичними кадрами та службою фармацевтичної інформації;

- покращення фармацевтичної терміносистеми, зокрема опрацювання актуального і нині визначення, що фармація як система – це комплекс наукових та організаційно-методичних заходів, спрямованих на пошук, впровадження, виробництво, стандартизацію, зберігання, контроль за якістю і розподіл ЛЗ та виробів медичного призначення;

- обґрунтування ідеї консолідації клінічної, промислової та аптечної фармації;

- опрацювання теоретичних і прикладних питань фармацевтичної дидактики, які були втілені у програму та методичне забезпечення нової навчальної дисципліни “Основи й методи управління в фармації”, а також в однойменному навчальному посібнику, який став прообразом для подальших навчальних видань з управління фармацією;

- підвищення ефективності промислового виробництва таблетованих ЛЗ, удосконалення управління виробництвом галено-фармацевтичних препаратів на фармацевтичних фабриках (виробництвах) та стерильних розчинів в умовах аптек.

**Представники наукової школи професора
РОМАНА ПНЯЖКА**

Борис ПАРНОВСЬКИЙ. Дослідження в галузі теорії й практики фармацевтичної інформації: дис. ... доктора фарм. наук, 1978

Іван КОРЧИНСЬКИЙ. Використання УФ-спектрофотометрії для кількісного визначення фармацевтичних препаратів, що відносяться до складних ефірів аміноспиртів: дис. ... канд.. фарм. наук, 1968

Петро КУРАШ. Обґрунтування перспективної потреби у протидіабетичних і проти зобних фармацевтичних препаратах: дис. ... канд.. фарм. наук, 1971
(співкерівник - доц. С. Воскобойнік)

Аделія НОВІКЕВИЧ. Спектрофотометричний метод кількісного визначення напівсинтетичних пеніцилінів у лікарських формах та вивчення їх стабільності в розчинах: дис. ... канд.. фарм. наук, 1972
(співкерівник - доц. С. Воскобойнік)

Борис ПАРНОВСЬКИЙ. Дослідження в галузі удосконалення роботи аптечних управлінь Української РСР: дис. ... канд.. фарм. наук, 1972
(співкерівник - проф. Микола Педан)

Олег РИВАК. Спектрофотометричне дослідження деяких антибіотиків ряду актиноміцетів: дис. ... канд.. фарм. наук, 1974

Нінель ЯНІШЕВСЬКА. Оптимізація прогнозування потреби лікарських засобів: дис. ... канд.. фарм. наук, 1979

Володимир КОМАР. Комплексний підхід до управління діяльністю контрольно-аналітичних лабораторій: дис. ... канд.. фарм. наук, 1980

Любов ЧУМАКОВА. Системний аналіз фармацевтичних кадрів госпрозрахункової аптечної мережі Української РСР: дис. ... канд.. фарм. наук, 1981

Андрій ДАЦКО. Дослідження удосконалення процесу управління фармацевтичним забезпеченням антибіотиками: дис. ... канд.. фарм. наук, 1981

Ірина ЧУХРАЙ. Оптимізація фармацевтичного забезпечення пробіотиками: дис. ... канд.. фарм. наук, 2021

Галина АНДРІАНОВА. Організація фармацевтичного забезпечення в областях з динамічним перерозподілом населення: дис. ... канд.. фарм. наук, 1983

Дмитро ДИКУН. Оптимізація управління процесом виробництва стерильних розчинів в умовах аптек: дис. ... канд.. фарм. наук, 1985
(співкерівник – доцент Орест Гром)

Тетяна РАЙКОВА. Удосконалення управління виробництвом галенофармацевтичних препаратів на фармацевтичних фабриках (виробництвах): дис. ... канд.. фарм. наук, 1987

Подальший розвиток наукових досліджень здійснювався під керівництвом кандидата фармацевтичних наук, професора **Ореста Грома**, який у 1971 р. за керівництва професора М. Туркевича захистив кандидатську дисертацію за темою: “Синтез і перетворення похідних тiazолідиндіон-2,4-гідразону-4”. Він очолював кафедру організації і економіки фармації з 1983 до 2012 р.

Під керівництвом О. Грома захищені десять кандидатських дисертацій з організації фармацевтичної справи. Результати численних досліджень, виконаних О. Громом та його учнями, добре відомі науковій і практичній фармацевтичній громадськості України та інших держав.

У березні – грудні 2012 р., лютому 2015 р. – червні 2016 р. обов'язки завідувача кафедри виконував кандидат фармацевтичних наук, доцент **Андрій Дацко**, який у 1981 р. за керівництва професора Р. Піняжка захистив кандидатську дисертацію за темою: “Дослідження удосконалення процесу управління фармацевтичним забезпеченням антибіотиками”. Наукові дослідження у цей час стосувалися:

- проблемних питань формування системи фармацевтичної безпеки України (О. Дацко, А. Дацко);
- фармацевтичних аспектів застосування ЛЗ для профілактики та лікування кишкових дисбіозів (І. Чухрай, А. Дацко);
- рідкісних захворювань та "ліків-сиріт" (А. Дацко, І. Пугайко).

У грудні 2012 р. – лютому 2015 р., з липня 2016 р. кафедру очолює доктор фармацевтичних наук, професор **Богдан Громовик**, який у 1988 р. за керівництва доцента Ореста Грома захистив дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня кандидата фармацевтичних наук “Оптимізація ефективності та якості роботи контрольно-аналітичної служби», а у 2005 р. – під керівництвом професора Віктора Трохимчука докторську дисертацію на тему «Теоретико–методологічні та прикладні засади логістичного управління фармацевтичними підприємствами».

Б. Громовик підготував чотирьох докторів та трьох кандидатів фармацевтичних наук. Результати діяльності професора Б. Громовика та його учнів:

- теоретичне обґрунтування, розробка прикладних положень та конкретних рекомендацій стосовно вдосконалення логістичного управління фармацевтичними підприємствами в умовах динамічного зовнішнього середовища;
- наукове опрацювання прикладних положень та конкретних рекомендацій щодо вдосконалення системи запровадження ЛЗ на вітчизняний ринок через удосконалення вибору каналів розподілу та роботи представницького персоналу фармацевтичного підприємства-виробника;
- дослідження рекламної активності фармацевтичних організацій у засобах масової інформації, а також товарних знаків у фармації;
- опрацювання концептуальних питань фармацевтичної опіки, зокрема, сутності та оптимізації фармацевтичної опіки при реалізації виробів медичного призначення;
- підвищення рівня управлінсько-економічної підготовки провізорів у системі неперервної фармацевтичної освіти шляхом ситуаційного аналізу її стану, оцінювання структури тематичних планів і навчальних видань, опрацюванню освітньої онлайн-системи неперервної фармацевтичної освіти AdFarm S.A.;
- організація та фармацевтичне забезпечення паліативно-хоспісної допомоги;
- опрацювання теоретичних положень і методологічних підходів до фармацевтичного забезпечення хворих гепато– та простатопротекторами;
- організація фармацевтичного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій та нерівномірно розподіленого населення;

**Представники наукової школи професора
БОГДАНА ГРОМОВИКА**

Доктори фармацевтичних наук

Валерій ПОПОВИЧ.
Організаційно-економічні та технологічні аспекти фармацевтичного забезпечення лікарськими препаратами рослинного походження з гепатопротекторною дією, 2012

Ліана УНГУРЯН.
Науково-практичне обґрунтування концепції фармацевтичної допомоги населенню на засадах логістичного обслуговування,

Петро ОЛИНИК.
Організаційно-економічні та технологічні аспекти фармацевтичного забезпечення лікарськими препаратами рослинного походження з гепатопротекторною дією, 2016

Наталя ТКАЧЕНКО.
Наукове проектування системи формування соціально-відповідальних фармацевтичних фахівців на підставі міжнародних стандартів IC CSR-08260008000

Оксана ЛЕВИЦЬКА.
Клініко-фармацевтичне обґрунтування концептуальної моделі медикаментозного забезпечення хворих з гострими порушеннями

Кандидати фармацевтичних наук

Олександр КУХАР.
Оптимізація системи просування лікарських засобів на вітчизняний ринок, 2002

Артем ГОРІЛИК.
Науково-методичне проектування управлінсько-економічної підготовки провізорів у системі неперервної фармацевтичної освіти. 2012

Софія ПРОКІП (ШУНЬКІНА).
Теоретичні та прикладні засади вдосконалення фармацевтичної допомоги паліативним хворим в умовах хоспісу, 2015

Ірина ГАДЯК.
Науково-практичне проектування моделі фармацевтичної допомоги хворим на хронічний простатит, 2020

– наукове обґрунтування теоретичних засад нейроекономіки для фармації, асиметрії інформації у фармацевтичній опіці, становлення фармацевтичної практики, взаємозв'язку логістичного обслуговування відвідувачів аптек з концепціями фармацевтичної допомоги і належної аптечної практики, вивченню взаємовідносин суб'єктів лікувального процесу, а також ролі аптечних фахівців з погляду соціальної фармації як складової системи фармацевтичного забезпечення населення та міждисциплінарної науки;

– з'ясування місця і ролі фармацевтичного саморегулювання та його співвідношення з державним регулюванням фармацевтичної діяльності;

– формування інтегрованої системи формування соціальної відповідальності фармацевтичних фахівців і теоретико-методологічних та практичних засад її оцінки;

– розробка науково-практичних підходів, що стосуються питань фальсифікації, утилізації і знищення непридатних для медичного застосування ЛЗ;

– теоретичне обґрунтування та розробка прикладних положень і конкретних рекомендацій щодо вдосконалення менеджменту клініко-фармацевтичної допомоги хворим з гострими порушеннями мозкового кровообігу.